

Regeringskansliet

Promemoria

2024-07-18
S2024/01410

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Indragna eller minskade socialförsäkringsförmåner för den som undanhåller sig häktning eller verkställighet av frihetsberövande straff

Innehåll

1	Sammanfattning.....	5
2	Författningsförslag.....	7
2.1	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	7
2.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.	11
2.3	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten	12
2.4	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2018:1747) om viss underrättelseskyldighet för Kriminalvården.....	14
3	Socialförsäkringar vid institutionsvistelse på det allmännas bekostnad	21
3.1	Samordningsbestämmelser inom socialförsäkringen.....	21
3.2	Häktning och frihetsberövande straff som inte verkställs – omfattning	22
3.3	Gällande bestämmelser om socialförsäkringsförmåner vid institutionsvistelse på grund av brott eller misstanke om brott.....	24
3.4	Integritetsskydd och utlämnande av personuppgifter.....	28
3.4.1	Regeringsformen	28
3.4.2	EU:s dataskyddsförordning och brottsdatalagen	28

3.4.3	Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.....	30
3.4.4	Kriminalvården.....	31
3.4.5	Statens institutionsstyrelse.....	32
3.4.6	Domstolar och åklagare.....	32
4	Indragna eller minskade socialförsäkringsförmåner när någon undanhåller sig häktning eller verkställighet av frihetsberövande straff	35
4.1	Socialförsäkringsförmåner bör dras in eller minskas för häktade och dömda som undanhåller sig verkställighet.....	35
4.2	Följdändring vid beräkning av bostadstillägg.....	38
4.3	En utökad underrättelseskyldighet för flera myndigheter.....	40
4.4	Dataskydds- och integritetsbedömning.....	44
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	53
6	Konsekvenser	55
6.1	Konsekvenser för enskilda.....	55
6.2	Konsekvenser för barn.....	55
6.3	Konsekvenser för statens finanser.....	56
6.4	Konsekvenser för kommunerna.....	56
6.5	Konsekvenser för statliga myndigheter	57
6.5.1	Kriminalvården.....	57
6.5.2	Domstolarna.....	57
6.5.3	Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.....	57
6.5.4	Statens institutionsstyrelse.....	58
6.5.5	Försäkringskassan	58
6.5.6	Pensionsmyndigheten.....	58
6.6	Konsekvenser för att uppnå jämställdhet.....	59
6.7	Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden	59

7	Författningskommentar	61
----------	------------------------------------	-----------

1 Sammanfattning

I promemorian lämnas förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken. Ändringarna syftar till att åstadkomma en likvärdig tillgång till ersättning från socialförsäkringen mellan å ena sidan häktade och dömda som har frihetsberövats och å andra sidan häktade och dömda vars beslut om frihetsberövande inte har gått att verkställa. Det föreslås att den som har häktats i utevaro, eller inte har inställt sig för att verkställa en frihetsberövande påföljd på kriminalvårdsanstalt eller särskilt ungdomshem, ska omfattas av socialförsäkringsbalkens bestämmelser om indragen eller minskad ersättning vid intagning på sådana institutioner. Syftet är att förhindra att den försäkrade fortsatt får ersättning från socialförsäkringen endast av det skälet att rättsvårdande myndigheter inte har kunnat anträffa honom eller henne för att verkställa häktning eller frihetsberövande påföljd.

En förutsättning för att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska kunna tillämpa de föreslagna bestämmelserna är att de har kännedom om de personer som skulle ha varit intagna i häkte, kriminalvårdsanstalt eller på särskilt ungdomshem för verkställighet. I promemorian föreslås därför en utökad underrättelseskyldighet för Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse, domstolar och åklagare.

Lag- och förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken
dels att 102 kap. 20 § och 106 kap. 1 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas tre nya paragrafer, 106 kap. 3 a–3 c §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

102 kap.

20 §¹

När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska den handläggande myndigheten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldre-försörjningsstöd och livränta som *föranleds* av att den försäkrade

När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska den handläggande myndigheten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldre-försörjningsstöd och livränta som *följer* av att den försäkrade

- är häktad,
- är intagen i kriminalvårdsanstalt,
- är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård, eller

¹ Senaste lydelse 2015:983.

– på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2001:453).

Första stycket gäller också när den försäkrade är

– häktad men beslutet om häktning inte har verkställts,

– dömd till fängelse, från och med den dag som den dömden enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 6 § strafftidslagen (2018:1251) senast ska inställa sig vid en kriminalvårdsanstalt, eller

– dömd till sluten ungdomsvård, från och med den dag som den dömden enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 9 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska inställa sig vid ett särskilt ungdomshem.

106 kap.

1 §²

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 och 3 §§. I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–3 c §§.

Vidare finns bestämmelser om

- familjeförmåner i 4–11 §§,
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada i 12–22 §§,
- särskilda förmåner vid funktionshinder i 23–25 a §§,
- förmåner vid ålderdom i 26–29 §§,
- förmåner till efterlevande i 30–34 §§, och
- bostadsstöd i 35 och 36 §§.

Slutligen finns gemensamma bestämmelser i 37–40 §§.

² Senaste lydelse 2020:440.

3 a §

Vid tillämpningen av andra bestämmelser än 27 § i detta kapitel likställs med häktad den som är häktad utan att beslutet om häktning har verkställts.

3 b §

Vid tillämpningen av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt den som är dömd till fängelse, från och med den dag som den dömda enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 6 § strafftidslagen (2018:1251) senast ska inställa sig vid en kriminalvårdsanstalt.

Första stycket gäller inte om Kriminalvården har skjutit upp verkställigheten av fängelsestraffet enligt 7 § strafftidslagen eller den dömda beviljats uppskov med verkställigheten enligt 14 § samma lag.

3 c §

Vid tillämpningen av andra bestämmelser än 5 § i detta kapitel likställs med intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård den som är dömd till sluten ungdomsvård, från och med den dag som den dömda enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 9 § lagen (1998:603) om verkställighet av

sluten ungdomsvård ska inställa sig vid ett särskilt ungdomshem.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.

Härigenom föreskrivs att det i förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. ska införas en ny paragraf, 5 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 b §

Om en domstol har beslutat att häkta någon som inte är närvarande vid rätten, ska domstolen genast underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om beslutet.

Om domstolen upphäver ett beslut om häktning som inte har verkställts, ska domstolen underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om detta. Om åklagaren upphäver ett sådant beslut, ska åklagaren underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om detta.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2025.

2.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten

Härigenom föreskrivs att 10 a § förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 a §¹

I fråga om personer som är intagna i särskilt ungdomshem med stöd av lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska Statens institutionsstyrelse fortlöpande lämna uppgifter till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om dagen för verkställighetens början och slut samt eventuell ändrad sådan slutdag.

I fråga om personer som är intagna i särskilt ungdomshem med stöd av lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska Statens institutionsstyrelse fortlöpande lämna uppgifter till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om dagen för verkställighetens början och slut samt eventuell ändrad sådan slutdag. *Statens institutionsstyrelse ska fortlöpande även lämna uppgifter till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om föreläggande om inställelse vid ett särskilt ungdomshem enligt 9 § lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård.*

I fråga om personer som genomgår sluten ungdomsvård ska Statens institutionsstyrelse lämna uppgift till Polismyndigheten om dagen för verkställighetens början, om den sammanlagda vårdtiden är minst ett år.

Bestämmelser om skyldighet att i andra fall lämna uppgifter till Polismyndigheten finns i 34 § förordningen (1999:1134) om belastningsregister.

¹ Senaste lydelse 2014:1293.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2025.

2.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2018:1747) om viss underrättelseskyldighet för Kriminalvården

Härigenom föreskrivs att 1 § förordningen (2018:1747) om viss underrättelseskyldighet för Kriminalvården ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §¹

Kriminalvården ska lämna underrättelse till nedan angivna myndigheter i följande fall.

Uppgift lämnas till	Uppgift lämnas om
1. Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	<p>Intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt av svenska medborgare som under kalenderåret fyller 18–47 år.</p> <p>Beslut om förlängning av verkställighetstid med minst en månad för intagen om vilken underrättelse har lämnats tidigare.</p> <p>Verkställighetens början vid verkställighet utanför anstalt i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll och tidpunkt för verkställighetens slut för svenska medborgare som under kalenderåret fyller 18–47 år.</p>
2. Försäkringskassan	Tidpunkt för frihetsberövande på grund av häktning eller hävande av häktningsbeslut.

¹ Senaste lydelse 2020:1291.

Tidpunkt för intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt eller tidpunkt då verkställighet av fängelsestraff på annat sätt påbörjades och beslutad tidpunkt för avgång från kriminalvårdsanstalt.

Tidpunkt för påbörjad eller avslutad vårdvistelse eller utökad frigång enligt fängelselagen (2010:610).

Tidpunkt för avvikelse från kriminalvårdsanstalt eller vårdvistelse utanför anstalt eller utökad frigång enligt fängelselagen och tidpunkt för återupptagande av sådan verkställighet efter avvikelse.

Tidpunkt för påbörjad eller avslutad vistelse på statens bekostnad i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2001:453) till följd av dom på skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

3. Polismyndigheten

Intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt eller förflyttning till annan anstalt.

Verkställighetens början vid verkställighet utanför anstalt i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll och tidpunkt för verkställighetens slut och vårdvistelse utanför anstalt, vistelse i halvvägshus eller utökad frigång enligt fängelselagen.

Verkställighetens början i kriminalvårdsanstalt när den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år.

Permission eller avgång från kriminalvårdsanstalt, om underrättelsen kan antas vara av betydelse för myndighetens verksamhet.

4. Säkerhetspolisen

Intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt och permission eller förflyttning till annan anstalt, om underrättelsen kan antas vara av betydelse för Säkerhetspolisens verksamhet.

Vårdvistelse utanför anstalt, vistelse i halvvägshus eller utökad frigång enligt fängelselagen, om underrättelsen kan antas vara av betydelse för Säkerhetspolisens verksamhet.

5. Pensionsmyndigheten

Tidpunkt för frihetsberövande på grund av häktning eller hävande av häktningsbeslut.

Tidpunkt för intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt eller tidpunkt då verkställighet av fängelsestraff på annat sätt påbörjades och beslutad tidpunkt för avgång från kriminalvårdsanstalt.

Tidpunkt för påbörjad eller avslutad vårdvistelse eller utökad frigång enligt fängelselagen.

Tidpunkt för avvikelse från kriminalvårdsanstalt eller vårdvistelse utanför

anstalt eller utökad frigång enligt fängelselagen och tidpunkt för återupptagande av sådan verkställighet efter avvikelse.

Tidpunkt för påbörjad eller avslutad vistelse på statens bekostnad i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen till följd av dom på skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Föreslagen lydelse

1 §

Kriminalvården ska lämna underrättelse till nedan angivna myndigheter i följande fall.

Uppgift lämnas till	Uppgift lämnas om
1. Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	<p>Intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt av svenska medborgare som under kalenderåret fyller 18–47 år.</p> <p>Beslut om förlängning av verkställighetstid med minst en månad för intagen om vilken underrättelse har lämnats tidigare.</p> <p>Verkställighetens början vid verkställighet utanför anstalt i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll och tidpunkt för verkställighetens slut för svenska medborgare som under kalenderåret fyller 18–47 år.</p>

2. Försäkringskassan

Tidpunkt för frihetsberövande på grund av häktning eller hävande av häktningsbeslut.

Tidpunkt för intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt eller tidpunkt då verkställighet av fängelsestraff på annat sätt påbörjades och beslutad tidpunkt för avgång från kriminalvårdsanstalt.

Tidpunkt för påbörjad eller avslutad vårdvistelse eller utökad frigång enligt fängelselagen (2010:610).

Tidpunkt för avvikelse från kriminalvårdsanstalt eller vårdvistelse utanför anstalt eller utökad frigång enligt fängelselagen och tidpunkt för återupptagande av sådan verkställighet efter avvikelse.

Tidpunkt för påbörjad eller avslutad vistelse på statens bekostnad i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2001:453) till följd av dom på skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Föreläggande om inställelse vid en kriminalvårdsanstalt enligt 6 § strafftidslagen (2018:1251).

Uppskjuten verkställighet av fängelsestraff.

Beslut att bevilja uppskov med verkställighet av fängelsestraff.

3. Polismyndigheten

Intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt eller förflyttning till annan anstalt.

Verkställighetens början vid verkställighet utanför anstalt i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll och tidpunkt för verkställighetens slut och vårdvistelse utanför anstalt, vistelse i halvvägshus eller utökad frigång enligt fängelselagen.

Verkställighetens början i kriminalvårdsanstalt när den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år.

Permission eller avgång från kriminalvårdsanstalt, om underrättelsen kan antas vara av betydelse för myndighetens verksamhet.

4. Säkerhetspolisen

Intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt och permission eller förflyttning till annan anstalt, om underrättelsen kan antas vara av betydelse för Säkerhetspolisens verksamhet.

Vårdvistelse utanför anstalt, vistelse i halvvägshus eller utökad frigång enligt fängelselagen, om underrättelsen kan antas vara av betydelse för Säkerhetspolisens verksamhet.

5. Pensionsmyndigheten

Tidpunkt för frihetsberövande på grund av häktning eller hävande av häktningsbeslut.

Tidpunkt för intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt eller tidpunkt då verkställighet av fängelsestraff på annat sätt påbörjades och beslutad tidpunkt för avgång från kriminalvårdsanstalt.

Tidpunkt för påbörjad eller avslutad vårdvistelse eller utökad frigång enligt fängelselagen.

Tidpunkt för avvikelse från kriminalvårdsanstalt eller vårdvistelse utanför anstalt eller utökad frigång enligt fängelselagen och tidpunkt för återupptagande av sådan verkställighet efter avvikelse.

Tidpunkt för påbörjad eller avslutad vistelse på statens bekostnad i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen till följd av dom på skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Föreläggande om inställelse vid en kriminalvårdsanstalt enligt 6 § strafftidslagen.

Uppskjuten verkställighet av fängelsestraff.

Beslut att bevilja uppskov med verkställighet av fängelsestraff

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2025.

3 Socialförsäkringar vid institutionsvistelse på det allmännas bekostnad

3.1 Samordningsbestämmelser inom socialförsäkringen

Inom socialförsäkringen finns samordningsbestämmelser som reglerar hur förmåner ska dras in eller minskas för att en försäkrad inte ska bli överkompenserad. Det gäller t.ex. när en försäkrad har rätt till flera förmåner för samma tid. Det gäller även under tid när en försäkrad vistas på en institution på bekostnad av staten, en kommun eller en region. Det kan röra sig om vistelser föranledda av ett behov att förebygga eller utreda brott eller vid verkställighet av straffpåföljder. Dit räknas häktning och verkställighet av fängelse och slutna ungdomsvård. Det kan också handla om andra vistelser som t.ex. tvångsvård, sjukhusvård, vistelse i familjehem samt vård i hem för vård och boende, s.k. HVB-hem, enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om av vård av unga, förkortad LVU.

I 106 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, finns bestämmelser om när ersättning enligt balken inte ska lämnas, ska begränsas till sitt belopp eller betalas ut till någon annan under tiden den försäkrade vistas på institution på det allmännas bekostnad. Vidare finns i kapitlet bestämmelser om när en försäkrad vid sådan vistelse i stället ska betala för sitt uppehälle genom att den handläggande myndigheten gör avdrag från ersättningen från socialförsäkringen. Bestämmelserna infördes för att undvika inslag av överkompensation för en försäkrad som uppbär socialförsäkringsförmåner samtidigt som hans eller hennes levnadsomkostnader täcks av det allmänna genom

institutionsvistelsen. Bestämmelser på området fanns redan när den numera upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring infördes och hade dessförinnan funnits i lagen (1947:1) om allmän sjukförsäkring och lagen (1946:431) om folkpensionering (se prop. 1962:90). Vid remitteringen i samband med den senaste större revideringen av regelverket om förmåner vid institutionsvistelse uppmärksammade Hovrätten för västra Sverige behovet av ett klagörande kring vad som ska gälla vid häktning i utevaro och när den försäkrade tillfälligt vistas utanför anstalten. I propositionen förtydligade regeringen att reduktionen av förmåner inte ska ske förrän den försäkrade har påbörjat sin institutionsvistelse (prop. 2001/02:164 s. 31). En konsekvens av det är att den som är häktad i utevaro, eller som är dömd till frihetsberövande påföljd och håller sig undan verkställighet, behandlas mer förmånligt i socialförsäkringen än den som har frihetsberövats på grund av häktningsbeslut eller dom. De förstnämnda får behålla ersättning som de rätteligen inte skulle haft om de inställt sig för verkställighet så som de ålagts att göra.

Enligt huvudregeln gäller bestämmelserna således under förutsättning att den försäkrade befinner sig på institutionen. Den som är häktad, intagen i kriminalvårdsanstalt eller omhändertagen på det allmännas bekostnad och olovligen avviker eller vistas utanför institutionen med anledning av permission, ska dock anses som häktad, intagen respektive omhändertagen vid tillämpningen av bestämmelserna (106 kap. 3 § SFB).

3.2 Häktning och frihetsberövande straff som inte verkställs – omfattning

I Sverige finns det ett antal personer som är misstänkta eller dömda för brott som håller sig undan utredning, lagföring eller straffverkställighet. Det rör sig framför allt om personer som har anhållits eller häktats i sin utevaro under en pågående brottsutredning eller som har dömts för brott till en frihetsberövande påföljd men som inte har inställt sig till verkställighet av straffet.

Häktning i utevaro

Den som på sannolika skäl är misstänkt för ett brott som kan ge fängelse i minst ett år får häktas om det finns risk att han eller hon avviker, undanröjer bevis eller fortsätter sin brottsliga verksamhet. Även den som är skäligen misstänkt får häktas om det är av synnerlig vikt att personen tas i förvar i avvaktan på ytterligare utredning (24 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken). Domstolen kan besluta att häkta den misstänkte i utevaro om han eller hon ännu inte har gripits eller lokaliserats av polisen. Häktade i utevaro är vanligtvis efterlysta av polisen. Det fanns vid ingången av juni 2024 omkring 500 öppna ärenden hos Polismyndigheten där den dömde var häktad i sin utevaro.

Fängelsedomar som inte verkställts

Det fanns vid ingången av juni 2024 omkring 1 100 öppna ärenden hos Polismyndigheten där den dömde är efterlyst för verkställighet av fängelsestraff.

Domar om sluten ungdomsvård som inte verkställts

Påföljden sluten ungdomsvård omfattar unga som har begått brott innan han eller hon fyllt 18 år och används när det annars skulle vara aktuellt att döma till fängelse (30 kap. 5 § brottsbalken). Sluten ungdomsvård verkställs vid sådana särskilda ungdomshem som avses i 12 § LVU. Dessa hem drivs av Statens institutionsstyrelse. Under första delen av 2024 vårdades omkring 100 personer i genomsnitt varje månad i sluten ungdomsvård. Eftersom sluten ungdomsvård endast är aktuellt vid allvarlig brottslighet är den unga vanligtvis frihetsberövad på annan grund både före och efter domen till dess den vunnit laga kraft. Det är därmed fråga om ytterst få personer som döms till påföljden sluten ungdomsvård som inte är anträffbara när straffet ska verkställas.

3.3 Gällande bestämmelser om socialförsäkringsförmåner vid institutionsvistelse på grund av brott eller misstanke om brott

Utformningen av bestämmelserna om socialförsäkringsförmåner vid vistelse i häkte, kriminalvårdsanstalt eller särskilt ungdomshem skiljer sig åt beroende på förmånens karaktär. Vissa förmåner, t.ex. sjukersättning, aktivitetsersättning och omvårdnadsbidrag är varaktiga eller långvariga ersättningar. De föregås av permanenta eller långsiktiga beslut och betalas ut med samma summa månadsvis. Dessa ersättningar ska dras in först efter det att den enskilde vistats på institutionen en viss tid. I förarbetena anges både administrativa och sociala skäl till detta. När det gäller vårdbidrag och handikappersättning (numera omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning), som kan lämnas till en försäkrad som har en funktionsnedsättning eller som har ett barn med funktionsnedsättning, uttalas att det skulle innebära komplicerade och kostsamma utredningar att i varje enskilt fall av en kortare institutionsvistelse försöka särskilja vilka behov och kostnader som bortfaller på grund av vistelsen. Vidare uttalas att levnadsomkostnaderna vid institutionsvistelse minskar med viss eftersläpning och att den intagne bör ges möjlighet att ställa om sin ekonomi innan förmånen tillfälligt dras in (prop. 2001/02:164 s. 35, 47 och 48). Andra förmåner, så som sjukpenning och föräldrapenning, ska i stället dras in så snart vistelsen inleds. Dessa förmåner prövas dag för dag och betalas ut månadsvis med en summa som varierar utifrån i vilken omfattning den försäkrade har varit sjukskriven eller föräldraledig de olika dagarna i månaden. Ålderspension, särskilt pensionstillägg och äldreförsörjningsstöd ska inte dras in. I stället ska den försäkrade betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon är häktad eller intagen i anstalt. Det finns även förmåner som ska begränsas till sitt belopp, t.ex. garantipension till omställningspension (106 kap. 31 § SFB). Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen på en kriminalvårdsanstalt kan föräldrapenning i vissa fall betalas ut till föreståndaren i stället för till föräldern (106 kap. 5 § SFB). Utöver de specifika bestämmelserna vid häktning eller frihetsberövande på grund av brott, finns det även förmånsspecifika bestämmelser som

begränsar möjligheten att fortsätta betala ut socialförsäkringsförmåner vid institutionsvistelse.

Nedan redovisas översiktligt de särskilda bestämmelser om socialförsäkringsförmåner som gäller vid vistelse på institutioner som häkte, kriminalvårdsanstalt och särskilt ungdomshem för verkställighet av sluten ungdomsvård.

Graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning

Graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning lämnas inte för tid när den försäkrade är intagen i häkte eller kriminalvårdsanstalt eller annars har omhändertagits på det allmännas bekostnad av något annat skäl än sjukdom (106 kap. 4 § SFB).

Föräldrapenning

Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, får Försäkringskassan på framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till ska betalas ut till föreståndaren att användas för kvinnans och barnets nytta (106 kap. 5 § SFB).

Underhållsstöd

Underhållsstöd lämnas inte för sådan kalendermånad då barnet under hela månaden får vård på institution på statens bekostnad (106 kap. 8 § SFB).

Omvårdnadsbidrag

När den som omvårdnadsbidraget avser vårdas på en institution som tillhör eller bekostas av staten, en kommun eller en region, lämnas ersättning endast om vården kan beräknas pågå högst sex månader (106 kap. 9 § SFB).

Sjukpenning och rehabiliteringspenning

Sjukpenning och rehabiliteringspenning lämnas inte för tid när den försäkrade är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt eller av någon annan orsak än sjukdom har tagits om hand på det allmännas bekostnad (106 kap. 12 och 15 §§ SFB).

Sjukersättning och aktivitetsersättning

För en försäkrad som är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning inte för tid efter det att den försäkrade varit frihetsberövad 60 dagar i följd. Detsamma gäller när en person vistas i ett särskilt ungdomshem för att verkställa slutna ungdomsvård (106 kap. 16 § SFB).

Arbetskadeersättning

Arbetskadesjukpenning, sjukpenning i form av statligt personskadeskydd och krigsskadeersättning till sjömän lämnas inte för tid när den försäkrade är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt eller av någon annan orsak än sjukdom har tagits om hand på det allmännas bekostnad. För en försäkrad som är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt lämnas livränta till följd av arbetsskada inte för tid efter det att den försäkrade varit frihetsberövad 60 dagar i följd. Detsamma gäller när en person vistas i ett särskilt ungdomshem för att verkställa slutna ungdomsvård (106 kap. 20 § SFB).

Smittbärrpenning

Smittbärrpenning lämnas inte för tid när den försäkrade är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt eller av någon annan orsak än sjukdom har tagits om hand på det allmännas bekostnad (106 kap. 21 § SFB).

Närståendepenning

Närståendepenning lämnas inte för tid när den försäkrade är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt eller av någon annan orsak än sjukdom har tagits om hand på det allmännas bekostnad (106 kap. 22 § SFB).

Merkostnadsersättning

Om den som merkostnaderna avser vistas på en institution som tillhör eller bekostas av staten, en kommun eller en region kan merkostnadsersättning lämnas endast om vistelsen beräknas pågå högst sex månader (106 kap. 23 § SFB).

Assistansersättning

Assistansersättning lämnas inte för tid när den funktionshindrade vårdas på en institution som tillhör eller drivs med bidrag från staten, en kommun eller en region (106 kap. 24 § SFB).

Garantipension till omställningspension

För en försäkrad som är häktad eller är intagen i kriminalvårdsanstalt och har garantipension till omställningspension ska, från och med den trettioförsta dagen, garantipension lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen per månad uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet (106 kap. 30 § SFB).

Allmän ålderspension, särskilt pensionstillägg, äldreförsörjningsstöd och inkomstpensionstillägg

En försäkrad som är häktad eller intagen i anstalt och har allmän ålderspension (garantipension eller inkomstgrundad ålderspension), särskilt pensionstillägg, äldreförsörjningsstöd eller inkomstpensionstillägg, ska betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon är intagen (106 kap 27 § SFB).

Efterlevandestöd

Efterlevandestöd lämnas inte för sådan kalendermånad då barnet under hela månaden, på statens bekostnad får vård på institution eller annars får kost och logi (106 kap. 33 § SFB).

Bostadstillägg

För den som är intagen i anstalt och avtjänar ett fängelsestraff som överstiger två år betalas bostadstillägg ut som längst under två månader efter det att vistelsen i anstalten inletts eller fängelsestraffet började verkställas på något annat sätt (106 kap. 36 § SFB).

3.4 Integritetsskydd och utlämnande av personuppgifter

3.4.1 Regeringsformen

I 2 kap. regeringsformen, förkortad RF, finns grundläggande bestämmelser till skydd för den personliga integriteten som gäller i förhållandet mellan enskilda och staten. Av 2 kap. 6 § andra stycket RF följer att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Skyddet får enligt 2 kap. 20 och 21 §§ RF begränsas genom lag, men endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsningen får inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.

3.4.2 EU:s dataskyddsförordning och brottsdatalagen

Den generella regleringen för personuppgiftsbehandling inom EU utgörs av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på

behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning. EU:s dataskyddsförordning är i alla delar bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer.

För att en behandling av personuppgifter ska vara tillåten enligt EU:s dataskyddsförordning, krävs att någon av de rättsliga grunder som anges i artikel 6 är tillämplig. Av särskilt intresse för myndigheters verksamhet är artikel 6.1 c som gäller när behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige och artikel 6.1 e som gäller när behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.

Av artikel 5 i EU:s dataskyddsförordning framgår ett antal grundläggande principer som gäller för all behandling av personuppgifter. Personuppgifter ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt och de ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Personuppgifterna ska vara korrekta – alla rimliga åtgärder ska vidtas för att felaktiga uppgifter rättas eller raderas – och dessutom adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till ändamålet. Behandlingen ska ske på ett säkert sätt och inte pågå under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. Under förutsättning att de lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder som krävs enligt förordningen genomförs för att säkerställa den registrerades rättigheter och friheter, kan dock personuppgifter lagras under längre perioder i den mån som uppgifterna enbart behandlas för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål.

Personuppgifter som samlats in för ett visst ändamål får som huvudregel inte behandlas för något annat ändamål som är oförenligt med det ursprungliga ändamålet, den s.k. finalitetsprincipen. Undantag gäller om den registrerade har samtyckt till behandling för det nya ändamålet eller om behandlingen grundar sig på rättslig reglering (artiklarna 5.1 b och 6.4).

Artiklarna 5 och 6 är grundläggande och kumulativa. Det innebär att någon av de rättsliga grunderna i artikel 6 måste vara tillämplig, samtidigt som samtliga principer i artikel 5 ska följas.

Av artikel 10 framgår att behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelse som innefattar brott eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder måste ske under kontroll av en myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs.

I brottsdatalagen (2018:1177) finns bestämmelser om behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder. Den gäller också vid behandling av personuppgifter som en behörig myndighet utför i syfte att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Dessutom har varje brottsbekämpande myndighet en egen lag som kompletterar brottsdatalagen, t.ex. lagen (2018:1699) om Kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

3.4.3 Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten behandlar personuppgifter med stöd av 114 kap. SFB, som kompletterar EU:s dataskyddsförordning. Myndigheterna får behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att bl.a. tillgodose behovet av det underlag som krävs för att den registrerades eller någon annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar ska kunna bedömas eller fastställas, handlägga ärenden och vidta kontrollåtgärder som syftar till att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott (114 kap. 8 § 1, 3 och 4 SFB). Myndigheterna får också behandla personuppgifter för att fullgöra uppgiftslämnande som sker i överensstämmelse med lag eller förordning (114 kap. 9 § SFB).

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska begränsa tillgången till personuppgifter till det som var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter och åtkomsten till personuppgifter ska kontrolleras och följas upp regelbundet

(114 kap. 13 § SFB). Personuppgifter som behandlas automatiserat ska gallras när de inte längre är nödvändiga för de ändamål som anges i 8 § (114 kap. 15 § SFB).

3.4.4 Kriminalvården

Kriminalvården behandlar personuppgifter med stöd av lagen (2018:1699) om Kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område. Lagen gäller utöver brottsdatalogen (2018:1177) och är tillämplig när Kriminalvården i egenskap av behörig myndighet behandlar personuppgifter i syfte att bl.a. verkställa häktning eller straffrättsliga påföljder. När personuppgifter lämnas ut från Kriminalvårdens verksamhet i syfte att användas för ändamål som ligger utanför lagens tillämpningsområde är EU:s dataskyddsförordning tillämplig (prop. 2017/18:232 s. 131 och 132).

Kriminalvården ska enligt 1 § 2 och 5 förordningen (2018:1747) om viss underrättelseskyldighet för Kriminalvården lämna uppgift till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om

- tidpunkt för frihetsberövande på grund av häktning eller hävande av häktningsbeslut,
- tidpunkt för intagning i eller avgång från kriminalvårdsanstalt eller tidpunkt då verkställighet av fängelsestraff på annat sätt påbörjades och beslutad tidpunkt för avgång från kriminalvårdsanstalt,
- tidpunkt för påbörjad eller avslutad vårdvistelse eller utökad frigång enligt fängelselagen (2010:610),
- tidpunkt för avvikelse från kriminalvårdsanstalt eller vårdvistelse utanför anstalt eller utökad frigång enligt fängelselagen och tidpunkt för återupptagande av sådan verkställighet efter avvikelse, och
- tidpunkt för påbörjad eller avslutad vistelse på statens bekostnad i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen till följd av dom gällande skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Uppgifter som lämnas är personnummer och de datum som är relevanta för tillämpningen av bestämmelserna i socialförsäkringsbalken. Överföringen sker enligt säker standard mellan myndigheter. Uppgifterna lagras hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten tills Kriminalvårdens verkställighet avslutas. Då raderas all data om frihetsberövande.

3.4.5 Statens institutionsstyrelse

Enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ansvarar Statens institutionsstyrelse (SiS) för att verkställa sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken. SiS behandlar personuppgifter med stöd av lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, som kompletterar EU:s dataskyddsförordning. Personuppgifter får enligt lagen behandlas om behandlingen är nödvändig för att arbetsuppgifter inom socialtjänsten ska kunna utföras och för uppgiftsutlämnande som föreskrivs i lag eller förordning (6 §).

Enligt 10 a § förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska SiS, i fråga om personer som är intagna i särskilt ungdomshem med stöd av lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård, fortlöpande lämna uppgifter till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om dagen för verkställighetens början och slut samt eventuell ändrad sådan slutdag. Uppgifterna skickas i krypterade filer som hålls separerade från lösenord som skickas separat. Filerna makuleras efter handläggning.

3.4.6 Domstolar och åklagare

Lagen (2018:1698) om domstolarnas behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område är tillämplig när allmän domstol behandlar personuppgifter i syfte att handlägga mål och ärenden om utredning av eller lagföring för brott, ändring eller verkställighet av straffrättsliga påföljder eller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Den är även tillämplig när allmän förvaltningsdomstol behandlar personuppgifter i syfte att handlägga mål om verkställighet av häktning eller straffrättsliga påföljder. När

Åklagarmyndigheten behandlar personuppgifter i syfte att bl.a. förebygga eller förhindra brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott och handlägga frågor om ändring eller verkställighet av straffrättsliga påföljder sker detta med stöd av lagen (2018:1697) om åklagarväsendets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Båda lagarna kompletterar brottsdatalagen. När personuppgifter lämnas ut av domstolar och åklagare i syfte att användas för ändamål som ligger utanför lagarnas tillämpningsområde är EU:s dataskyddsförordning tillämplig (prop. 2017/18:232 s. 131 och 132).

Skyldighet för domstolar och åklagare att lämna vissa underrättelser regleras i förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. När en domstol underrättar Polismyndigheten om ett beslut att häkta någon som inte är närvarande i rätten eller att upphäva ett sådant beslut skickar domstolen en kopia av beslutet via säker e-post till Polismyndigheten. Beslutet innehåller uppgifter om bl.a. namn, personnummer och tidpunkt för häktning eller hävning av häktning. Om åklagaren fattar beslut om att häva en häktning i utevaro fullgör åklagaren sin underrättelseskyldighet enligt 24 kap. 20 § andra stycket rättegångsbalken genom att beslutet om hävning expedieras elektroniskt i form av ett pdf-dokument till domstolens ärendehanteringssystem Vera. Polismyndigheten underrättas av åklagaren i egenskap av förundersökningsledare genom att beslutet om hävning skickas i strukturerad form från tvångsmedelsrutinen i Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem Cåbra till polisens motsvarande system, vilket sker i direkt anslutning till att beslutet fattas.

4 Indragna eller minskade socialförsäkringsförmåner när någon undanhåller sig häktning eller verkställighet av frihetsberövande straff

4.1 Socialförsäkringsförmåner bör dras in eller minskas för häktade och dömda som undanhåller sig verkställighet

Förslag: En försäkrad som är häktad i utevaro ska få sina socialförsäkringsförmåner indragna eller minskade på samma sätt som den som är intagen i häkte. Den som är dömd till fängelse eller till sluten ungdomsvård och inte inställer sig för verkställighet av sådan påföljd ska få sina socialförsäkringsförmåner indragna eller minskade på samma sätt som den som är intagen i kriminalvårdsanstalt eller i ett särskilt ungdomshem.

Bedömning: Den som tar emot pensionsförmåner bör inte vara skyldig att betala dagersättning för sitt uppehälle i häkte eller anstalt förrän häktningen eller straffet börjar verkställas.

Försäkringskassan bör inte få betala ut föräldrapenning till föreståndaren för en kriminalvårdsanstalt eller ett särskilt ungdomshem om kvinnan vid tiden för förlossningen inte är intagen i en sådan institution.

Skälen för förslaget och bedömningen

Förmåner bör dras in eller minskas för den som undanhåller sig verkställighet

Förslagen i denna promemoria gäller den, som är häktad i utevaro eller dömd till en frihetsberövande påföljd för verkställighet i kriminalvårdsanstalt eller särskilt ungdomshem, men inte inställer sig. Regeringen bedömde vid den senaste större ändringen av regelverket 2003, att reduktionen av förmåner inte skulle ske förrän den försäkrade har påbörjat institutionsvistelsen. Mot bakgrund av den samhällsutveckling som skett sedan dess samt regeringens nationella strategi mot organiserad brottslighet bedöms det dock särskilt angeläget att den som rätteligen skulle ha fått sin ersättning minskad eller indragen, på grund av häktning eller frihetsberövande påföljd, inte får behålla sin ersättning endast av det skälet att frihetsberövandet inte har kunnat verkställas. Som redovisats i avsnitt 3.2 rör det sig om en relativt liten grupp personer. Det bedöms dock viktigt, både principiellt och i det enskilda fallet, att socialförsäkringsförmåner inte underlättar ekonomiskt för den som är misstänkt eller dömd för ett allvarligt brott att hålla sig undan utredning, lagföring och straffverkställighet. Att få behålla sina förmåner framstår inte heller som rättvist i förhållande till de som är frihetsberövande och därför fått sina förmåner indragna eller minskade. De föreslagna bestämmelserna bör omfatta såväl unga som vuxna. En ung person kan dömas till både fängelse och slutna ungdomsvård och påföljdens art bör inte vara styrande för rätten att få ersättningar från socialförsäkringen utbetald.

Det föreslås därför att bestämmelserna i 106 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, om indragen och minskad ersättning för den som är intagen i häkte, kriminalvårdsanstalt eller särskilt ungdomshem för verkställighet av slutna ungdomsvård, även ska omfatta den som inte är intagen i en sådan institution på grund av att han eller hon inte inställt sig för verkställighet. Förslagen innebär att tillgången till ersättning från socialförsäkringen för nämnda grupper blir likvärdig oavsett om en häktning eller ett frihetsberövande straff är verkställt. Därtill kommer att socialförsäkringsförmåner inte längre kommer att kunna underlätta ekonomiskt för den som är misstänkt eller dömd för ett allvarligt brott att hålla sig undan utredning, lagföring och straffverkställighet.

Av 106 kap. 26 och 27 §§ SFB framgår att den som uppbär allmän ålderspension, särskilt pensionstillägg, äldreförsörjningsstöd och inkomstpensionstillägg är skyldig att betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon är häktad eller intagen i anstalt. En sådan betalningsskyldighet bör inte införas för den som är häktad i utevaro eller dömd till frihetsberövande påföljd men inte inställer sig för straffverkställighet. En försäkrad som inte befinner sig i häktet eller anstalten innebär inte några kostnader för institutionen. Det bedöms inte som rimligt att den försäkrade skulle åläggas en betalningsskyldighet trots att det inte uppkommit någon motsvarande kostnad hos mottagaren. Det är principiellt tveksamt att ålägga någon en betalningsskyldighet för något som inte nyttjas. En sådan ordning skulle eventuellt kunna stå i konflikt med egendomsskyddet i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i EU:s rättighetsstadga. Att den som är dömd till fängelse eller slutna ungdomsvård åläggs att betala för ingenting skulle dessutom eventuellt kunna stå i konflikt med förbudet mot dubbelbestraffning enligt konventionen och stadgan.

Ytterligare en förmån som bör avgränsas från förslagen i denna promemoria är föräldrapenning. Enligt 106 kap. 5 § SFB kan föräldrapenning betalas ut till föreståndaren för en kriminalvårdsanstalt eller ett särskilt ungdomshem enligt 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga i stället för till modern, om modern vid tiden för förlossningen är intagen där. Föreståndaren ska då använda pengarna för kvinnans och barnets nytta. Det saknas skäl att överföra utbetalningen av föräldrapenning till föreståndaren för en sådan institution när varken modern eller barnet vistas där. Föräldrapenning bör i dessa fall fortsätta att betalas ut enligt huvudprincipen, dvs. till den som vårdar barnet. Detta får anses vara förenligt med artikel 3 om barnets bästa i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Tidpunkten för minskad och indragen ersättning

Att den som är häktad i utevaro eller dömd till en frihetsberövande påföljd ännu inte har frihetsberövats innebär att beslutet inte har verkställts. De tidsfrister som följer av frihetsberövandet börjar då

inte löpa. När det gäller ersättningar som ska dras in eller minskas först en tid efter det att den försäkrade varit intagen på institutionen, bör tiden börja löpa från och med den dagen ett beslut om häktning i utevaro har fattats eller – i fråga om den som är dömd till fängelse eller till sluten ungdomsvård – från och med den dag som den dömde är förelagd att inställa sig vid en kriminalvårdsanstalt eller vid ett särskilt ungdomshem. Det betyder att utbetalning av t.ex. aktivitetsersättning inte längre ska ske när det har gått 60 dagar i följd efter det att ett beslut om häktning fattades eller 60 dagar från och med den dag som den försäkrade är förelagd att inställa sig vid kriminalvårdsanstalten eller vid det särskilda ungdomshemmet. För ersättningar som ska dras in eller minskas in från och med dagen för verkställighet så bör dessa på samma sätt dras in eller minskas från och med den dag som den försäkrade är förelagd att inställa sig vid kriminalvårdsanstalten eller vid det särskilda ungdomshemmet.

I fråga om verkställighet av en fängelse dom har Kriminalvården möjlighet att i vissa fall besluta att verkställigheten av ett fängelsestraff ska skjutas upp (7 § strafftidslagen [2018:1251]). Skälet till att verkställighet skjuts upp kan vara att Kriminalvården behöver åstadkomma en jämnare beläggning på anstalterna eller att ett ställningstagande om överföring av verkställighet till en annan stat inväntas. Kriminalvården kan även bevilja uppskov med verkställighet av fängelsestraffet (14 § strafftidslagen). Socialförsäkringsförmåner bör inte dras in eller på annat sätt påverkas när verkställigheten inte påbörjas på grund av att Kriminalvården har fattat beslut om att skjuta upp eller bevilja uppskov med verkställigheten. Det rör sig i dessa fall inte om situationer där den dömde undanhåller sig verkställigheten utan om ett beslut om tillfälligt inställd verkställighet fattat av behörig myndighet. Det framstår som oskäligt och oförenligt med syftet med de befintliga och nu föreslagna bestämmelserna om ersättning från socialförsäkringen skulle dras in eller minskas för att ett straff inte verkställs på grund av sådant beslut.

4.2 Följändring vid beräkning av bostadstillägg

Förslag: När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas för bostadstillägg ska den

handläggande myndigheten bortse från sådana förändringar av inkomst i form av socialförsäkringsförmåner som följer av att den försäkrade är häktad i utevaro eller dömd till fängelse eller sluten ungdomsvård utan att straffet har verkställts.

Skälen för förslaget

Bostadstilläggets storlek är beroende bl.a. av den försäkrades bidragsgrundande inkomst och reduceringsinkomst. Bostadstillägget ska räknas om när något förhållande som påverkar tilläggets storlek har ändrats. I 102 kap. 20 § SFB finns det en bestämmelse om beräkning av den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten avseende häktade och intagna i kriminalvårdsanstalt eller intagna i ett särskilt ungdomshem enligt 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård. I dessa situationer kan den försäkrade få sin utbetalning av bostadstillägg stoppad enligt bestämmelserna i 106 kap. 36 § SFB. Enligt 102 kap. 20 § SFB ska den handläggande myndigheten (Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten) vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldreförsörjningsstöd och livränta som föranleds av att den försäkrade är häktad, intagen i kriminalvårdsanstalt eller intagen i ett särskilt ungdomshem för verkställighet av sluten ungdomsvård. De nu lämnade förslagen innebär att socialförsäkringsförmåner kan komma att dras in eller minskas inte bara för dem som är häktade eller intagna utan även för personer där häktningen eller intagningen inte har verkställts. Bestämmelsen i 102 kap. 20 § bör därför ändras så att den tillämpande myndigheten ska bortse från inkomstminskningar föranledda av att den försäkrade är häktad i sin utevaro eller dömd till fängelse eller sluten ungdomsvård från och med den dag som den försäkrade är förelagd att inställa sig vid en kriminalvårdsanstalt eller vid ett särskilt ungdomshem.

4.3 En utökad underrättelseskyldighet för flera myndigheter

Förslag: Kriminalvården ska underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om föreläggande om inställelse vid en kriminalvårdsanstalt, om uppskjuten verkställighet av fängelsestraff och beslut att bevilja uppskov med verkställighet av fängelsestraff.

Statens institutionsstyrelse ska fortlöpande underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om föreläggande om inställelse vid ett särskilt ungdomshem.

En domstol ska genast underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om beslut att häkta någon som inte är närvarande vid rätten. Om domstolen eller åklagaren upphäver ett beslut om häktning som inte har verkställts, ska Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten underrättas om detta av domstolen eller av åklagaren.

Skälen för förslaget

För att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska kunna tillämpa bestämmelserna om indragen och minskad ersättning för försäkrade som är häktade i utevaro, eller dömda till fängelse eller sluten ungdomsvård men som inte inställer sig för verkställighet, behöver myndigheterna uppgifter från ett antal olika aktörer. De uppgifter som myndigheterna behöver är personnummer för identifikation av den försäkrade, vilken situation som uppgifterna avser (t.ex. beslut om häktning) samt relevanta datum (t.ex. datum för när en fängelsedom är verkställbar).

Uppgifter om verkställbara fängelsedomar – Kriminalvården

Förslagen i denna promemoria innebär att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten kommer att behöva uppgifter om när en fängelsedom inte har kunnat verkställas på grund av att den försäkrade inte inställt sig på anstalt. Kriminalvården underrättar i dag Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om personer som

är intagna i häkte eller kriminalvårdsanstalt och personer som avgår från häkte respektive anstalt. Underrättelsen sker med stöd av förordningen (2018:1747) om viss underrättelseskyldighet för Kriminalvården. Underrättelsen innehåller uppgifter om personnummer samt datum för olika situationer, t.ex. intagningsdatum för verkställighet i anstalt eller avgångsdatum från häkte. Uppgifterna lämnas digitalt.

Kriminalvården förelägger i dag med stöd av 6 § strafftidslagen (2018:1251) den dömda att en viss dag inställa sig vid den kriminalvårdsanstalt där straffet ska verkställas. Kriminalvården bör vara skyldig att underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om föreläggandet. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har inte behov av uppgift om vid vilken anstalt som fängelsestraffet ska verkställas så den uppgiften bör inte lämnas till de mottagande myndigheterna. Eftersom Kriminalvården redan i dag har en upparbetad rutin för att lämna underrättelser till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten så bedöms det lämpligt att Kriminalvården underrättar myndigheterna även om dessa personer. Det bör ske genom den tekniska lösning som används i dag. Kriminalvården kan med stöd av 7 § strafftidslagen besluta att skjuta upp verkställigheten av fängelsestraffet och med stöd av 14 § samma lag bevilja uppskov med verkställigheten. Som anges i avsnitt 4.1 bör socialförsäkringsförmåner inte dras in när det är beslutat att verkställigheten av någon anledning ska skjutas upp. Kriminalvården behöver därför underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten även om när den fattat beslut om att skjuta upp eller bevilja uppskov med verkställigheten.

Den tillkommande underrättelseskyldigheten bör liksom den nuvarande regleras i förordningen om viss underrättelseskyldighet för Kriminalvården. Den utökade underrättelseskyldigheten avser uppgifter i beslut av Kriminalvården. Enligt 35 kap. 15 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, omfattas Kriminalvårdens beslut som huvudregel inte av sekretess. Även om en viss uppgift skulle vara sekretessbelagd så följer det av 10 kap. 28 § OSL att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Eftersom en sådan förordningsreglerad underrättelseskyldighet nu föreslås för Kriminalvården så saknar det betydelse om uppgiften omfattas av sekretess. Det bedöms att

uppgifterna hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten omfattas av sekretess enligt 28 kap. 1 § OSL. Det vill säga att sekretess gäller hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende. Det kan förekomma att en uppgift som Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten får från Kriminalvården avser en person som inte får någon förmån från den mottagande myndigheten. Fråga uppkommer då om det finns ett ärende som uppgiften kan hänföras till eller om sekretessen hos de mottagande myndigheterna bör vidgas så att den även avser uppgifter som inte är hänförliga till ett ärende. De uppgifter som det kan röra sig om är personnummer samt vilket datum den dömda ska inställa sig vid en ej utpekad kriminalvårdsanstalt. Dessa uppgifter bedöms dock inte vara så pass känsliga att det motiverar en vidgning av det sekretessreglerade området.

Uppgifter om verkställbara domar om sluten ungdomsvård – Statens institutionsstyrelse

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten kommer att behöva uppgifter om när en dom om sluten ungdomsvård inte har kunnat verkställas på grund av att personen inte inställt sig på det särskilda ungdomshemmet. Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvarar för att verkställa sluten ungdomsvård enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård. Enligt 10 a § förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska SiS fortlöpande lämna uppgifter till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om den dag då verkställighet av sluten ungdomsvård börjar och slutar samt eventuell ändrad sådan slutdag. Uppgifterna lämnas digitalt.

SiS förelägger i dag med stöd av 9 § lagen om sluten ungdomsvård den dömda att en viss dag inställa sig vid det särskilda ungdomshem som SiS bestämmer. SiS bör vara skyldig att underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om föreläggandet. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har dock inte behov av uppgifter om vid vilket särskilt ungdomshem som straffet ska verkställas. Den uppgiften bör därför inte lämnas till de mottagande

myndigheterna. Eftersom SiS redan i dag har en upparbetad rutin för att lämna underrättelser till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten bedöms det lämpligt att SiS underrättar myndigheterna även om dessa personer. Det bör praktiskt kunna ske på samma sätt som underrättelser lämnas i dag.

Den tillkommande underrättelseskyldigheten bör liksom den nuvarande regleras i förordningen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Enligt 26 kap. 1 § OSL omfattas uppgifter hos SiS om en enskilds personliga förhållanden av sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Enligt 26 kap. 7 § OSL gäller sekretess dock inte för beslut om särskild ungdomsvård. Även om en viss uppgift skulle vara sekretessbelagd så följer det av 10 kap. 28 § OSL att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Eftersom en sådan förordningsreglerad underrättelseskyldighet nu föreslås för SiS så saknar det betydelse om uppgiften omfattas av sekretess. Det bedöms att uppgifterna hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten omfattas av sekretess enligt 28 kap. 1 § OSL. Det vill säga att sekretess gäller hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende. Det kan förekomma att en uppgift som Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten får från SiS avser en person som inte får någon förmån från den mottagande myndigheten. Fråga uppkommer då om det finns ett ärende som uppgiften kan hänföras till eller om sekretessen hos de mottagande myndigheterna bör vidgas så att den även avser uppgifter som inte är hänförliga till ett ärende. De uppgifter som det kan röra sig om är personnummer samt vilket datum den dömde ska inställa sig vid ett ej utpekat särskilt ungdomshem. Dessa uppgifter bedöms dock inte vara så pass känsliga att det motiverar en vidgning av det sekretessreglerade området.

Uppgifter om beslut om häktning när personen inte närvarar i rätten samt om hävning av ett sådant beslut – domstolar och åklagare

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten kommer att behöva information om när någon är häktad i sin utevaro och när ett beslut om häktning som aldrig verkställts upphävs av domstolen eller av åklagare. Kriminalvården underrättar Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten när någon frihetsberövats på grund av häktningsbeslut och när någon avgår från häktet. Kriminalvården har dock ingen kännedom om personer som häktats i utevaro eller som fått sitt häktningsbeslut hävt utan att ha frihetsberövats. Det är domstolen som fattar beslut om att häkta någon som inte är närvarande i rätten. Häktningsbeslutet kan hävas av domstolen eller åklagaren, även om det inte har verkställts. Enligt förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m. ska en domstol som har fattat beslut om att häkta någon som inte är närvarande i rätten genast underrätta Polismyndigheten om det. Domstolen ska också underrätta Polismyndigheten om den upphäver ett häktningsbeslut som inte har verkställts. Åklagaren har en sådan underrättelseskyldighet gentemot Polismyndigheten i de fall åklagaren har beslutat att upphäva ett sådant häktningsbeslut. Det är som utgångspunkt lämpligt att det är beslutsmyndigheten som är skyldig att underrätta en annan myndighet om sitt beslut. I nu angivna fall är det domstolen eller åklagaren som är beslutsmyndighet och de har redan i dag en underrättelseskyldighet i förhållande till andra myndigheter. Det faller sig därför naturligt att domstolen ges en skyldighet att även underrätta Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om häktningsbeslut avseende personer som inte är närvarande i rätten och att den myndighet som beslutar att upphäva ett sådant beslut, domstolen eller åklagaren, ges motsvarande skyldighet. Det noteras att uppgifter i domstolars eller åklagarens beslut som huvudregel inte omfattas av sekretess.

4.4 Dataskydds- och integritetsbedömning

<p>Bedömning: Den personuppgiftsbehandling som följer av förslaget om en utökad underrättelseskyldighet är förenlig med</p>
--

grundlagsskyddet för den personliga integriteten och kraven enligt EU:s dataskyddsförordning.

Skälen för bedömningen

Förslagen medför en utökad personuppgiftsbehandling hos berörda myndigheter

Kriminalvården och SiS ska enligt nuvarande reglering lämna vissa uppgifter till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Det handlar om bl.a. tidpunkter för häktning och intagning i kriminalvårdsanstalt respektive uppgifter om verkställighet enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård. I promemorian föreslås att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska få del av ett utökad antal uppgifter från Kriminalvården och SiS. De nya uppgifterna från Kriminalvården avser uppgifter om föreläggande om inställelse vid en kriminalvårdsanstalt, om uppskjuten verkställighet av fängelsestraff samt beslut att bevilja uppskov med verkställighet av fängelsestraff. SiS föreslås lämna uppgift om föreläggande om inställelse vid ett särskilt ungdomshem. Därutöver föreslås Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten få uppgifter om att någon häktats utan att vara närvarande vid rätten från domstolar och åklagare samt uppgifter om när ett sådant häktningsbeslut upphävs. Sammantaget innebär detta en utökad personuppgiftsbehandling hos såväl utlämnande som mottagande myndigheter.

Den utökade personuppgiftsbehandlingen medför vissa risker

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten behandlar stora mängder personuppgifter. När stora mängder personuppgifter samlas på ett sådant sätt att informationen enkelt kan sammanställas och systematiseras, ges möjlighet till kontroll över och kartläggning av individer. Även personuppgifter som normalt uppfattas som relativt harmlösa eller är av mindre känslig karaktär kan tillsammans skapa en integritetskänslig sammanställning av uppgifter om en person. När nya personuppgifter lämnas till myndigheterna, kan det finnas en utökad risk för integritetskänsliga sammanställningar.

Uppgifter om lagöverträdelser bedöms vara av generellt känslig karaktär. Uppgifterna kan i vissa fall dessutom avse barn, eftersom barn blir straffmyndiga vid 15 års ålder. Uppgifter om verkställighet av sluten ungdomsvård utgör huvudsakligen personuppgifter om barn. Barns personuppgifter förtjänar särskilt skydd, eftersom barn kan vara mindre medvetna om risker, följder och skyddsåtgärder samt om sina rättigheter när det gäller behandling av personuppgifter (skäl 38 i EU:s dataskyddsförordning).

Promemorians förslag omfattar personuppgifter som primärt behandlas av myndigheter i syfte att administrera straffprocessuella åtgärder och verkställighet av straff. Hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten kommer personuppgifterna därmed att behandlas för ett annat ändamål än det som de ursprungligen samlades in för. Det påverkar möjligheten för den registrerade att förutse behandlingen av personuppgifterna.

När personuppgifter delas mellan flera myndigheter, får fler personuppgiftsansvariga och enskilda användare åtkomst till uppgifterna. En stor spridning av personuppgifter utgör i sig en integritetsrisk. Ju fler personer som kan ta del av uppgifterna desto större blir riskerna för otillåten och kränkande hantering. Det finns också en risk att myndighetens personal eller användare av it-systemen kan ta del av mer information än vad de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter, vilket också ökar risken för otillåten behandling, obehörigt röjande och andra former av missbruk.

En utökad behandling av personuppgifter medför en utökad risk för förlorad kontroll över personuppgifter genom en personuppgiftsincident. Uppgifterna kan då hamna i utomstående händer och användas för exempelvis negativ särbehandling, övervakning, kartläggning av enskildas personliga förhållanden eller för att utsätta de registrerade för fara eller kränkningar.

Den föreslagna underrättelseskyldigheten är förenlig med regeringsformen

Som framgår i avsnitt 3.4.1 finns det i regeringsformen, förkortad RF, grundläggande bestämmelser till skydd för den personliga integriteten. Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan

samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (2 kap. 6 § andra stycket RF). I förarbetena till regeringsformen anges att vid bedömningen av om en åtgärd innebär kartläggning ska åtgärdens effekter snarare än det huvudsakliga syftet med åtgärden beaktas. Det anges vidare att ett betydande intrång bl.a. avgörs utifrån uppgifternas karaktär och omfattning samt ändamålet med behandlingen (prop. 2009/10:80 s. 181 och 184).

De personuppgifter som kommer att lämnas till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten med anledning av den utökade underrättelseskyldigheten är visserligen av känslig karaktär och behandlingen medför vissa risker, men uppgifterna är begränsade i fråga om antalet individer och omfattning. Det finns dessutom sedan en lång tid tillbaka en avsikt att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska behandla personuppgifter om lagöverträdelse som rör häktade, intagna i kriminalvårdsanstalt och verkställighet av sluten ungdomsvård. Bestämmelser om att institutionsvistelse i olika grad ska medföra nedsättning och indragning av olika socialförsäkringsförmåner har funnits sedan lång tid tillbaka. Det fanns sådana bestämmelser redan när den numera upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring infördes och dessförinnan i lagen (1947:1) om allmän sjukförsäkring och lagen (1946:431) om folkpensionering. Den utökade underrättelseskyldighet som föreslås i promemorian avser inte några andra personer än de som sedan tidigare omfattas av underrättelseskyldigheten. De tillkommande uppgifterna är också av liknande karaktär som de uppgifter som redan lämnas. Den utökade underrättelseskyldigheten bedöms därmed endast marginellt påverka Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens förmåga att kartlägga enskilda. Förslagen i promemorian innebär således inte ett sådant betydande intrång i den personliga integriteten att 2 kap. 6 § andra stycket RF blir tillämplig.

Rättslig grund för behandlingen av personuppgifter

När Kriminalvården, SiS, domstolar och åklagare lämnar personuppgifter till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den

27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning, tillämplig. Det gäller även när den utlämnande myndigheten behandlar uppgifterna i den egna verksamheten med stöd av lagstiftning som kompletterar brottsdatalagen (2018:1177). Utlämnandet av personuppgifter kommer att ske till följd av en skyldighet att lämna uppgifter till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Kriminalvården, SiS, domstolar och åklagare kommer därmed att behandla personuppgifter med stöd av en rättslig förpliktelse, alternativt för en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning (artikel 6.1 c och e i EU:s dataskyddsförordning). Den rättsliga grunden för behandlingen kommer att vara fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning genom de föreslagna förordningsändringarna om en utökad uppgiftsskyldighet för nu aktuella aktörer.

När SiS behandlar personuppgifter i syfte att lämna dem till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, omfattas behandlingen av tillämpningsområdet för lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Personuppgifter får enligt lagen behandlas om behandlingen är nödvändig för uppgiftsutlämnande som föreskrivs i lag eller förordning (6 §).

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten kommer att behandla personuppgifterna för ändamålet att tillgodose behovet av det underlag som krävs för att den registrerades eller någon annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar ska kunna bedömas eller fastställas (114 kap. 8 § 1 SFB). Det bör vara nödvändigt att behandla uppgifterna för detta ändamål så länge som beslutet eller domen om frihetsberövande gäller. I de fall myndigheterna har ett ärende om ersättning som berörs av uppgifterna, kommer uppgifter också att behandlas för ändamålet att handlägga ärenden (114 kap. 8 § 3 SFB). Det kan vara så att det redan innan uppgiften lämnas till myndigheten har kommit in en ansökan om förmån utan att beslut har hunnit fattas. Det kan också vara så att den häktade eller dömde under tiden för häktesbeslutet eller tiden för straffet ansöker om en förmån. Myndigheterna kan därutöver behöva vidta kontrollåtgärder som syftar till att

förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott (114 kap. 8 § 4 SFB). Den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter för samtliga dessa ändamål är rättslig förpliktelse enligt artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning eller uppgift av allmänt intresse och myndighetsutövning enligt artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning (prop. 2023/24:29 s. 33 och 34 och prop. 2017/18:171 s. 82 och 83). Den aktuella grunden för behandlingen kommer att vara fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning genom de föreslagna ändringarna i socialförsäkringsbalken i fråga om rätten att uppbära vissa förmåner och om beräkningen av bostadstillägg.

Personuppgifter om lagöverträdelser

Enligt artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning får behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelser som innefattar brott eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder enligt artikel 6.1 endast utföras under kontroll av en myndighet eller då sådan behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs. Regeringen har tidigare konstaterat att med uttrycket därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder avses straffprocessuella tvångsmedel (jfr prop. 1997/98:44 s. 74 och prop. 2017/18:105 s. 98). EU-domstolen har i målet GC m.fl. slagit fast att information om ett rättsligt förfarande som inletts mot en fysisk person, t.ex. uppgifter om förundersökning och brottmålsrättegång, utgör personuppgifter som rör lagöverträdelser som innefattar brott. Enligt domstolen gäller detta oberoende av om det brott som personen åtalats för faktiskt har styrkts eller inte under domstolsförfarandet (dom GC m.fl. C-136/17, EU:C:2019:773, punkt 72). En uppgift om att någon är föremål för häktning, verkställighet av fängelsestraff eller sluten ungdomsvård bör därmed anses utgöra en uppgift om lagöverträdelse och omfattas av artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning.

Den del av artikel 10 som rör behandling av uppgifter under kontroll av myndighet är direkt tillämplig och bör i vart fall innebära

att det är tillåtet att behandla uppgifter som rör lagöverträdelser om den personuppgiftsansvarige är en myndighet (prop. 2017/18:171 s. 114). EU:s dataskyddsförordning innehåller alltså inga begränsande regler för behandling av personuppgifter om lagöverträdelser om den personuppgiftsansvarige är en myndighet. I linje med detta anges i 3 kap. 8 § första stycket dataskyddslagen att personuppgifter som avses i artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning får behandlas av myndigheter. 114 kap. SFB innehåller inga särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter om lagöverträdelser. Det krävs därmed inga särskilda ställningstaganden för myndigheters behandling av personuppgifter som avser lagöverträdelser utöver de ställningstaganden som allmänt ska göras i fråga om rättslig grund.

Personuppgiftsbehandlingen får anses proportionerlig

Den nationella rätt som fastställer grunden för en personuppgiftsbehandling ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas (artikel 6.3 andra stycket sista meningen i EU:s dataskyddsförordning).

Bestämmelserna om att institutionsvistelse i olika grad ska medföra nedsättning och indragning av olika socialförsäkringsförmåner syftar till att skapa större enhetlighet och ökad ekonomisk rättvisa vid olika institutionsvistelser. Att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten får underrättelser om bl.a. tidpunkter för häktning och intagning i kriminalvårdsanstalt respektive uppgifter om verkställighet enligt lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård är en förutsättning för att bestämmelserna ska kunna tillämpas. Den utökade underrättelseskyldighet som föreslås i promemorian avser att förhindra att enskilda som håller sig undan häktning och verkställighet av institutionsvård kan behålla sin socialförsäkringsförmån och därmed vinna fördelar av sitt agerande. Det bedöms ur ett samhällsekonomiskt och rättviseperspektiv angeläget att förhindra att socialförsäkringen i ett sådant läge kan skapa förutsättningar för försörjning och möjligheter att därmed hålla sig borta från verkställighet.

Underrättelseskyldigheten omfattar sådana uppgifter som är nödvändiga för att bedöma om förutsättningarna för indragning eller nedsättning är uppfyllda. I likhet med vad som gäller sedan tidigare

avser underrättelseskyldigheten uppgifter om samtliga personer som är föremål för häktning, intagning i kriminalvårdsanstalt eller verkställighet enligt lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård. Kriminalvården, SiS, domstolar och åklagare saknar kännedom om vilka enskilda som har eller kan komma att ansöka om en socialförsäkringsförmån och Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten skulle annars vara tvungna att begära uppgifter om samtliga personer som ansöker om en förmån. Det skulle medföra en oproportionerligt omfattande personuppgiftsbehandling och en administrativt mycket belastande uppgift för samtliga inblandade myndigheter.

Överföringen av personuppgifter ska ske på ett säkert sätt. Den personuppgiftsansvariga myndigheten ansvarar för att genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa en säkerhetsnivå som är lämplig i förhållande till risken samt för att säkerställa och kunna visa att behandlingen utförs i enlighet med EU:s dataskyddsförordning (artiklarna 24, 25 och 32 i EU:s dataskyddsförordning). Personuppgiftsbehandlingen hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten omgärdas av flera olika skyddsåtgärder. Tillgången till uppgifterna ska begränsas till det som var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter och åtkomsten till personuppgifter ska kontrolleras och följas upp regelbundet (114 kap. 13 § SFB). Uppgifterna ska också gallras när de inte längre är nödvändiga för ändamålet (114 kap. 15 § SFB). Uppgifterna kommer hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten att omfattas av sekretess enligt 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Det vill säga att sekretess gäller hos myndigheterna för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende. De dataskyddsrättsliga bestämmelserna och sekretessbestämmelserna får tillsammans anses tillgodose ett gott skydd för de uppgifter som omfattas av den utökade underrättelseskyldigheten.

Intrånget i den personliga integriteten måste vägas mot behovet av att behandla uppgifterna för det avsedda syftet. Den som är häktad eller dömd i uteläge bör inte hamna i ett bättre ekonomiskt läge än den som är häktad eller intagen och socialförsäkringsförmåner bör inte heller skapa förutsättningar för

försörjning när enskilda håller sig undan från häktning och verkställighet av fängelsestraff och sluten ungdomsvård. De ytterligare personuppgifter som behöver behandlas med anledning av den utökade underrättelseskyldigheten kommer att omfattas av skyddsåtgärder som tillsammans med den befintliga sekretessbestämmelsen bedöms bidra till ett starkt skydd för den personliga integriteten. Sammanfattningsvis får den personuppgiftsbehandling som möjliggörs av förslagen anses utgöra en proportionerlig inskränkning av skyddet för den personliga integriteten. Behandlingen av personuppgifter har stöd i regeringsformen, EU:s dataskyddsförordning och nationell registerlagstiftning. Det krävs därmed inte någon ytterligare reglering i dataskyddsrättsligt hänseende.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lag- och förordningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2025. Äldre bestämmelser i socialförsäkringsbalken ska fortfarande gälla för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

Skälen för förslaget: Det är angeläget att förmånerna kan dras in eller minskas så snart som möjligt för personer som är häktade i utevaro eller som inte inställer sig för verkställighet av en fängelsedom eller en dom om sluten ungdomsvård. Lag- och förordningsändringarna bör därför träda i kraft den 1 juli 2025.

I fråga om ändringar i socialförsäkringens regelverk så brukar dessa inte ges retroaktiv verkan. Därför bör äldre bestämmelser fortfarande gälla för förmåner som avser tid före ikraftträdandet. Det betyder t.ex. att en ansökan om sjukersättning till en person som är häktad i sin utevaro och som prövas av Försäkringskassan efter den 1 juli 2025 ska kunna beviljas för tid t.o.m. den 30 juni 2025 om ansökan avser tid före detta datum. Några övergångsbestämmelser till övriga författningsändringar bedöms inte behövas.

6 Konsekvenser

6.1 Konsekvenser för enskilda

Förslagen innebär att häktade, fängelsedömda och dömda till slutet ungdomsvård, som håller sig undan verkställighet, får sin ersättning från socialförsäkringen indragen eller minskad. Tillgången till ersättning från socialförsäkringen blir mer likvärdig och oberoende av om den häktade eller dömda håller sig undan eller är frihetsberövad. Detta bör stärka såväl socialförsäkringssystemets som straffrättssystemets trovärdighet och legitimitet.

Enligt uppgifter från Kriminalvården, Polismyndigheten och Statens institutionsstyrelse är det omkring 1 600 personer som är häktade, fängelsedömda eller dömda till slutet ungdomsvård och som håller sig undan verkställighet.

Förslagen i promemorian medför en utökad underrättelseskyldighet. Den utökade personuppgiftsbehandlingen bedöms vara förenlig med grundlagsskyddet för den personliga integriteten och kraven enligt EU:s dataskyddsförordning. Se vidare avsnitt 4.4.

6.2 Konsekvenser för barn

Socialförsäkringarna bidrar till ekonomisk trygghet i livets olika skeden. När en förälder eller annan vårdnadshavare får sin ersättning från socialförsäkringen indragen eller minskad kan det ha stor betydelse även för barnets situation. I fråga om en vårdnadshavare, som är häktad eller dömd till frihetsberövande straff, och som håller sig undan verkställighet tillsammans med barnet, får det dock anses vara bättre för barnet om vårdnadshavarens utelämnade resurser inte förlängs ytterligare med ekonomiska resurser från socialförsäkringen.

6.3 Konsekvenser för statens finanser

Förslagen bedöms innebära marginella besparingar för staten på sakanslag inom utgiftsområde 10, 11 och 12 om cirka 14 miljoner kronor årligen genom minskade utbetalningar av socialförsäkringsförmåner. Uppskattningen av de beloppsmässiga konsekvenserna av förslagen är gjord utifrån antagandet att nyttjandet av socialförsäkringen bland häktade, fängelsedömda eller dömda till slutet ungdomsvård som håller sig undan verkställighet ligger på samma nivå som bland män i åldrarna 18–30 år.

När ersättningar från socialförsäkringen inte betalas ut till personer som håller sig undan verkställighet av häktning eller frihetsberövande straff, kan det emellertid leda till att en del av dessa personer inställer sig för verkställighet för att de inte längre kan finansiera sitt uppehälle. Sannolikheten för att detta ska inträffa bedöms vara begränsad och kommer därför inte påverka statens finanser. Förslagen medför behov av viss it-utveckling av Försäkringskassans, Pensionsmyndighetens och Kriminalvårdens system för uppgiftslämnande vilket beräknas kosta 5 miljoner kronor år 2025 för Försäkringskassan. Utgångspunkten är att tillkommande kostnader tas inom myndighetens ekonomiska ramar.

6.4 Konsekvenser för kommunerna

Förslagen bedöms inte innebära några konsekvenser för kommunerna. Sannolikheten bedöms som låg att den som håller sig undan verkställighet av häktning eller frihetsberövande straff, och vars ersättning från socialförsäkringen minskas eller dras in, i stället vänder sig till kommunen för ekonomiskt bistånd. Den utredning som biståndsbedömaren behöver göra för att kunna ta ställning till om det finns behov av ekonomiskt bistånd, kommer att visa att den enskilde är dömd eller häktad i utevero.

6.5 Konsekvenser för statliga myndigheter

6.5.1 Kriminalvården

Förslagen innebär att Kriminalvårdens underrättelseskyldighet gentemot Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten utvidgas till att omfatta uppgifter om personer vars fängelsedom inte har kunnat verkställas. Den utvidgade underrättelseskyldigheten innebär viss it-utveckling. Konsekvenserna för Kriminalvården bedöms sammantaget bli marginella och tillkommande kostnader bedöms rymmas inom myndighetens ekonomiska ramar.

6.5.2 Domstolarna

De allmänna domstolarnas underrättelseskyldighet gentemot Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska omfatta uppgifter om beslut om häktning av personer som inte närvarat i rätten. Domstolen ska även lämna uppgift om beslut att upphäva ett sådant häktningsbeslut. Domstolarna behöver därför utveckla former för hur uppgifterna ska lämnas. Antalet tillfällen då uppgifter behöver lämnas bedöms vara få och kostnaderna för domstolarna bedöms kunna tas inom myndighetens ekonomiska ramar.

Det kan inte uteslutas att försäkrade som har fått beslut om att ersättning ska dras in eller minskas kommer att överklaga beslutet. Den ökning av antalet mål i allmän förvaltningsdomstol som det i så fall skulle medföra bedöms vara ytterst marginell.

6.5.3 Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten

Åklagarmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens underrättelseskyldighet utvidgas på sätt att myndigheterna till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska lämna uppgifter om att åklagare har hävt ett beslut om häktning som aldrig har verkställts. Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten behöver utveckla former för hur uppgifterna ska lämnas. Antalet tillfällen då uppgifter behöver lämnas bedöms vara få och kostnaderna för myndigheterna bedöms därmed kunna tas inom myndigheternas ekonomiska ramar.

6.5.4 Statens institutionsstyrelse

Underrättelseskyldigheten som Statens institutionsstyrelse har gentemot Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten utvidgas till att även omfatta uppgifter om personer vars dom om slutet ungdomsvård inte har kunnat verkställas. Statens institutionsstyrelse behöver utveckla befintliga former för uppgiftslämnande. Antalet tillfällen då uppgifter behöver lämnas bedöms vara få och eventuella kostnader bedöms därför kunna tas inom myndighetens ekonomiska ramar.

6.5.5 Försäkringskassan

Försäkringskassan kommer att ta emot fler uppgifter från Kriminalvården, domstolarna, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Statens institutionsstyrelse. It-systemet för underrättelser från Kriminalvården behöver med anledning av detta viss utveckling, vilket beräknas till en kostnad av 5 miljoner kronor år 2025. Försäkringskassan behöver också utveckla former för att ta emot uppgifter från domstolarna, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Statens institutionsstyrelse. Det rör sig om uppgifter som kommer in manuellt och som behöver omhändertas på lämpligt sätt. Förslagen innebär vidare en viss utökad handläggning av ärenden om rätt till utbetalning av socialförsäkringsförmån. Det kan inte uteslutas att försäkrade som har fått beslut om att ersättning ska dras in eller minskas begär en omprövning av beslutet. Den ökning av omprövningar som det i så fall skulle medföra bedöms vara marginell. Utgångspunkten är att tillkommande kostnader tas inom myndighetens ekonomiska ramar.

6.5.6 Pensionsmyndigheten

Pensionsmyndigheten kommer liksom Försäkringskassan att ta emot fler uppgifter från Kriminalvården, domstolarna, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Statens institutionsstyrelse. It-systemet för underrättelser från Kriminalvården behöver som nämnt ovan en viss utveckling med anledning av detta. Pensionsmyndigheten behöver också utveckla

former för att ta emot uppgifter från domstolarna, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Statens institutionsstyrelse. Det rör sig om uppgifter som kommer in manuellt och som behöver omhändertas på lämpligt sätt. Förslagen innebär vidare en viss utökad hantering av ärenden som rör förändringar i utbetalning av ersättning från socialförsäkringen på grund av inkomna underrättelser om frihetsberövanden och avgångar. Det kan inte uteslutas att försäkrade som har fått beslut om att ersättning ska dras in eller minskas kommer att begära omprövning av beslutet. Den ökning av omprövningar som det i så fall skulle medföra bedöms vara marginell. Konsekvenserna för Pensionsmyndigheten bedöms sammantaget bli marginella och tillkommande kostnader bedöms rymmas inom myndighetens ekonomiska ramar.

6.6 Konsekvenser för att uppnå jämställdhet

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för jämställdheten.

6.7 Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden

Förslagen bedöms vara förenliga med EU-rätten och med Sveriges övriga internationella åtaganden.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

102 kap.

20 §

När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska den handläggande myndigheten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldreomsorgsstöd och livränta som följer av att den försäkrade

- är häktad,
- är intagen i kriminalvårdsanstalt,
- är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård, eller
- på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2001:453).

Första stycket gäller också när den försäkrade är

- häktad men beslutet om häktning inte har verkställts,
- dömd till fängelse, från och med den dag som den dömde enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 6 § strafftidslagen (2018:1251) senast ska inställa sig vid en kriminalvårdsanstalt, eller
- dömd till sluten ungdomsvård, från och med den dag som den dömde enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 9 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska inställa sig vid ett särskilt ungdomshem.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ändringen i *första stycket* är enbart språklig.

Av *andra stycket*, som är nytt, följer att myndigheten vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten även ska bortse från förändringar av utbetalningar av socialförsäkringsförmåner om dessa förändringar är föranledda av att den försäkrade är häktad men beslutet om häktning inte har verkställts, eller att den försäkrade är dömd till fängelse eller sluten

ungdomsvård från och med den dag som han eller hon har förelagts att inställa sig vid kriminalvårdsanstalten eller vid det särskilda ungdomshemmet.

106 kap.

1 §

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–3 c §§.

Vidare finns bestämmelser om

- familjeförmåner i 4–11 §§,
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada i 12–22 §§,
- särskilda förmåner vid funktionshinder i 23–25 a §§,
- förmåner vid ålderdom i 26–29 §§,
- förmåner till efterlevande i 30–34 §§, och
- bostadsstöd i 35 och 36 §§.

Slutligen finns gemensamma bestämmelser i 37–40 §§.

Paragrafen upplyser om innehållet i kapitlet.

Innehållet i *första stycket* ändras för att omfatta de nya 3 a–3 c §§.

3 a §

Vid tillämpningen av andra bestämmelser än 27 § i detta kapitel likställs med häktad den som är häktad utan att beslutet om häktning som har verkställts.

Av paragrafen, som är ny, följer att det som gäller enligt kapitlet för häktade, med undantag för 27 §, ska tillämpas även när ett beslut om häktning inte har verkställts. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Med häktad avses i kapitlet den som är frihetsberövad på grund av häktning. Bestämmelserna i kapitlet kommer alltså att bli tillämpliga även för den som är häktad men där häktningen inte har verkställts.

Att 27 § inte ska tillämpas på den vars häktningsbeslut inte har verkställts innebär att skyldigheten för den som uppbär förmåner vid ålderdom att betala för uppehälle enbart gäller häktade som är frihetsberövade.

3 b §

Vid tillämpningen av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt den som är dömd till fängelse, från och med den dag som den dömda enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 6 § strafftidslagen (2018:1251) senast ska inställa sig vid en kriminalvårdsanstalt.

Första stycket gäller inte om Kriminalvården har skjutit upp verkställigheten av fängelsestraffet enligt 7 § strafftidslagen eller den dömd beviljats uppskov med verkställigheten enligt 14 § samma lag.

Av paragrafen, som är ny, följer att det som gäller enligt kapitlet för den som intagen i kriminalvårdsanstalt, med undantag för 5 och 27 §§, ska gälla även för den som är dömd till fängelse från och med den dag som den dömd enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 6 § strafftidslagen (2018:1251) senast ska inställa sig vid en kriminalvårdsanstalt. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Enligt *första stycket* blir bestämmelserna i kapitlet tillämpliga även för den som är dömd till fängelse men inte har rättat sig efter ett föreläggande om att en viss dag inställa sig vid en angiven kriminalvårdsanstalt.

De bestämmelser som inte ska tillämpas för den som inte inställt sig för verkställighet är 5 och 27 §§. Dessa bestämmelser tillämpas dock enligt vad som gäller sedan tidigare på den som är intagen i kriminalvårdsanstalt. I fråga om 5 § så innebär det att Försäkringskassan inte får besluta att betala ut föräldrapenning till föreståndaren för en kriminalvårdsanstalt om kvinnan vid tiden för förlossningen inte är intagen i anstalten. När det gäller 27 § så innebär det att skyldigheten för den som uppbär förmåner vid ålderdom att betala för uppehälle enbart gäller den som är intagen i en kriminalvårdsanstalt.

I *andra stycket* finns ett undantag från första stycket. Undantaget innebär att bestämmelserna i kapitlet inte tillämpas för den som är dömd till fängelse om Kriminalvården antingen har skjutit upp verkställigheten eller har beviljat uppskov med verkställigheten.

3 c §

Vid tillämpningen av andra bestämmelser än 5 § i detta kapitel likställs med intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård den som är dömd till sluten ungdomsvård, från och med den dag som den dömd enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 9 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska inställa sig vid ett särskilt ungdomshem.

Av paragrafen, som är ny, följer att det som gäller enligt kapitlet för den som är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (särskilt ungdomshem) för verkställighet av sluten ungdomsvård ska, med undantag för 5 §,

gälla även för den som enligt ett föreläggande som meddelats med stöd av 9 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård ska inställa sig vid ett särskilt ungdomshem. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Bestämmelserna i kapitlet kommer alltså att bli tillämpliga även för den som är dömd till sluten ungdomsvård men inte har rättat sig efter ett föreläggande om att en viss dag inställa sig vid ett angivet särskilt ungdomshem.

Av paragrafen följer att 5 § inte ska tillämpas för den som inte inställt sig för verkställighet. Undantaget från tillämpning av 5 § innebär att Försäkringskassan inte får besluta att betala ut föräldrpenning till föreståndaren för ett särskilt ungdomshem om kvinnan vid tiden för förlossningen inte är intagen i ett sådant hem.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 juli 2025

I *andra punkten* anges att äldre bestämmelser fortfarande gäller för förmåner som avser tid före ikraftträdandet. Det innebär t.ex. att en ansökan om sjukersättning till en person som är häktad i sin utevaro och som prövas av Försäkringskassan efter den 1 juli 2025 ska kunna beviljas för tid t.o.m. den 30 juni 2025 om ansökan avser tid före detta datum. Det innebär också att om en person häktas i sin utevaro före ikraftträdandet – exempelvis den 1 juni 2025 – och alltså är häktad i sin utevaro den 1 juli 2025 – så räknas 60-dagarsfristen i 106 kap. 16 § första stycket inte fr.o.m. den 1 juni 2025 utan fr.o.m. ikraftträdandet den 1 juli 2025.

Övervägandena finns i avsnitt 5.